

PRÁVNÁ ÚPRAVA ASISTOVANEJ SAMOVRAŽDY A EUTANÁZIE V NÁRODNOM A MEDZINÁRODNOM KONTEXTE¹

JUDr. Jakub Lorko, PhD.

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta
Katedra trestného práva, kriminológie a kriminalistiky
jakub.lorko@flaw.uniba.sk

Mgr. Lenka Miklóssyová

KPMG Legal s.r.o
lmiklossyova@kpmg.sk

Právna úprava asistovanej samovraždy a eutanázie v národnom a medzinárodnom kontexte

V predkladanom príspevku autori v prvej časti vymedzujú rozdiely medzi konaním napĺňajúcim znaky eutanázie a asistovanej samovraždy a v kontexte uvedených konaní analyzujú ich trestnoprávne aspekty v podmienkach Slovenskej republiky. V druhej časti príspevok cieľi na postupnú liberalizáciu v zmysle dekriminalizácie asistovanej samovraždy prostredníctvom optiky ESLP a zahraničných súdov.

Rechtliche Regelung der Sterbehilfe und Sterbehilfe im nationalen und internationalen Kontext

Im ersten Teil des Artikels definieren die Autoren die Unterschiede zwischen Verfahren, die die Merkmale der Sterbehilfe und Sterbehilfe erfüllen, und analysieren im Rahmen dieser Verfahren deren

---

¹ Tento článok vznikol s podporou financovania z grantu Agentúry na podporu výskumu a vývoja č. APVV-19-0102. This article was supported by the scientific project APVV-19-0102 of the Slovak Research and Development Agency.

strafrechtliche Aspekte unter den Bedingungen der Slowakischen Republik. Im zweiten Teil zielt das Papier auf eine schrittweise Liberalisierung im Hinblick auf die Entkriminalisierung der Beihilfe zum Suizid aus der Sicht des EGMR und ausländischer Gerichte.

Legal regulation of assisted suicide and euthanasia in the national and international context

In the first part of the article, the authors define the differences between the proceedings fulfilling the characteristics of euthanasia and assisted suicide and in the context of these proceedings analyze their criminal aspects in the conditions of the Slovak Republic. In the second part, the paper aims at gradual liberalization in terms of the decriminalization of assisted suicide through the lens of the ECHR and foreign courts.

Kľúčové slová: asistovaná samovražda, eutanázia, trestný čin, medzinárodný trend, právo na sebaurčenie, ľudské práva

Schlüsselbegriffe: Sterbehilfe, Sterbehilfe, Kriminalität, Internationaler Trend, Selbstbestimmungsrecht, Menschenrechte

Keywords: assisted suicide, euthanasia, crime, international trend, right to self-determination, human rights

Úvod

Právo na život a na jeho ochranu je nepochybne jedno z najdôležitejších základných ľudských práv, ktoré majú neodmysliteľne patriť každej ľudskej bytosti. Toto tvrdenie podporuje aj fakt, že právo na život je chránené jednak v medzinárodnoprávných dokumentoch, a to najmä Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), ale aj vo vnútroštátnom právnom poriadku.² Dohovor prikladá ochrane práva na život vysokú dôležitosť, čo je zrejme z jeho prioritného zaradenia do rebríčka ním chránených hodnôt. Rovnaký trend môžeme badať aj v trestnom práve, kde je zásah do práva na život zaradený do prvej hlavy osobitnej časti zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „TZ“), čím sa vyjadruje dôležitosť ochrany tejto hodnoty v Slovenskej republike.

K právu na život však neoddeliteľne patrí aj otázka existencie práva na smrť, respektíve smrť podľa požiadaviek, potrieb a predstáv osoby, o ktorej život ide. V modernej spoločnosti sa totiž čoraz viac kladie dôraz na autonómiu jednotlivca a jeho právo na slobodné rozhodova-

² Pozri napr. čl. 14 zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

nie o všetkých otázkach, ktoré sa ho týkajú. Táto téma je však dlhodo- bo veľmi kontroverznou témou, pričom každá krajina Európskej únie vyjadruje svoj názor na túto problematiku práve vo svojom právnom poriadku. V medzinárodnom kontexte totiž môžeme vnímať krajiny, ktoré na jednej strane spektra asistovaných samovraždu a/alebo eutaná- ziu povoľujú a právny poriadok im poskytuje ochranu, alebo na druhej strane spektra tieto skutky prísne zakazujú a kvalifikujú ich ako trestné činy. V článku sa budeme venovať otázkam, ktoré s touto problemati- kou neoddeliteľne súvisia, pričom sa zameriavame aj na aktuálnu judi- katúru a sumarizáciu právnych názorov, ktoré v národnom aj medziná- rodnom kontexte túto problematiku sprevádzajú.

1. Eutanázia z pohľadu slovenského právneho poriadku

Keďže v slovenskom právnom poriadku je život a zdravie člove- ka najdôležitejšou chránenou hodnotou, trestnoprávne sankcie za ukon- čenie života inej osoby patria medzi najprísnejšie sankcie zakotvené v slovenskom trestnom práve hmotnom. Trestné činy sú v TZ zaradené do jednotlivých hláv podľa dôležitosti chránených objektov počínajúc trestnými činmi proti životu a zdraviu. V prvej hlave TZ teda nájdeme aj trestný čin úkladnej vraždy alebo vraždy, podľa ktorých by sa podľa stavu *de lege lata* mala sankcionovať aj eutanázia.

Eutanázia, pochádzajúca z gréckeho slova „*dobrá*“ alebo „*milo- srdná*“ smrť je podľa všeobecnej definície úmyselné ukončenie živo- ta pacienta, ktorý trpí nevyliciteľnou alebo smrteľnou chorobou.³ Ukončenie života pacienta pritom vykonáva osoba odlišná od pacienta samotného, avšak na jeho žiadosť, resp. v súlade s jeho vôľou. Podľa odbornej literatúry poznáme viaceré druhy eutanázie, najdôležitejšie delenie je však na eutanáziu aktívnu a pasívnu. Aktívna eutanázia je aktívne konanie osoby A priamo súvisiace s usmrtením osoby B, ktorého motívom je súcit, a teda je vykonané v súlade s vôľou umierajúcej osoby. Ide napríklad o intravenózne podanie smrtiacej látky pacientovi inou osobou.⁴ V prípade pasívnej eutanázie ide o pasívne konanie osoby,

---

³ VRÁBLOVÁ, M., ZEMAN, Ž., 2019. K niektorým aspektom problematiky eutanázie. In: MARKOVA, V. ed., 2019. *Aktuálne otázky trestného práva v teórii a praxi. Zborník príspevkov zo 7. roč. interdisciplinárnej celoštátnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou.* [online]. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, s. 105 – 135. ISBN 978-80-8054-812-4. Dostupné na internete: <https://www.akademiapz.sk/akademia/katedry/katedra-trestneho-prava/vedecko-vyskumna-cinnost>.

⁴ Tamtiež.

ktoré smeruje k usmrteniu pacienta, a to napríklad odopretie zdravotnej starostlivosti alebo ustúpenie od jej poskytovania (odpojenie od život udržujúcich prístrojov).⁵ V tomto kontexte je ale potrebné spomenúť aj tzv. negatívny reverz pacienta, v ktorom vyhlasuje, že konkrétny lekársky úkon alebo zdravotnú starostlivosť odopiera. V tomto prípade bolo Ústavným súdom Českej republiky v roku 2001 judikované, že právo pacienta nebyť liečený je silnejšie než povinnosť lekára liečiť, a preto nevykonanie lekárskeho úkonu je postupom *lege artis*, samozrejme za podmienky, že samotný pacient vykonanie takéhoto úkonu odmietol.⁶ Rovnaký prístup platí aj na území Slovenskej republiky, a teda aj keby mal lekár vedomosť o tom, že nevykonanie lekárskeho úkonu alebo odopretie zdravotnej starostlivosti spôsobí pacientovu smrť a považoval by ju zo súcitu za vykúpenie z pacientovho trápenia, a teda by toto konanie, resp. nekonanie vykazovalo znaky pasívnej eutanázie, pokiaľ samotný pacient slobodne vyjadrí vôľu nebyť liečený, jeho postup a aj postup lekára je postupom v súlade s právnym poriadkom.

Podľa slovenského právneho poriadku je skutok eutanázie (rovnaako aktívnej aj pasívnej) postihnutelný trestným právom a môžeme ho podradiť pod skutkovú podstatu trestného činu úkladnej vraždy podľa § 144 TZ: „*Kto iného úmyselne usmrtil s vopred uváženou pohnútkou, potrestá sa odňatím slobody na dvadsať rokov až dvadsaťpäť rokov.*“⁷ alebo vraždy podľa § 145 TZ: „*Kto iného úmyselne usmrtil, potrestá sa odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsať rokov.*“⁸ Jediným rozdielom, ktorý odlišuje dané skutkové podstaty je prítomnosť vopred uváženej pohnútky. Vopred uvážená pohnútka podľa judikatúry predstavuje, že rozhodnutie usmrtiť iného je sformované dlhší časový úsek pred samotnou realizáciou zámeru.⁹ Rozhodnutie pritom musí spĺňať určité vlastnosti, aby sa dalo považovať za uvážené. Musí ísť o také rozhodnutie, ktoré sa formuje aspoň čiastočne na základe intelektuálnej (rozumovej) činnosti tvorby vôle páchatel'a.¹⁰ „*V praxi znak „vopred uvážená pohnútka“ pri trestnom čine úkladnej vraždy podľa § 144 TZ treba*

---

⁵ VRÁBLOVÁ, M., ZEMAN, Ž., 2019. K niektorým aspektom problematiky eutanázie. In: MARKOVA, V. ed., 2019. *Aktuálne otázky trestného práva v teórii a praxi. Zborník príspevkov zo 7. roč. interdisciplinárnej celoštátnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou.* [online]. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, s. 105 – 135. ISBN 978-80-8054-812-4. Dostupné na internete: <https://www.akademiapz.sk/akademia/katedry/katedra-trestneho-prava/vedecko-vyskumna-cinnost>.

⁶ Nález Ústavného súdu ČR z 18. mája 2001, sp. zn. IV. ÚS 639/2000.

⁷ Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, § 144.

⁸ Tamtiež, § 145.

⁹ BURDA, E., ČENTĚŠ, J., KOLESÁR, J., ZÁHORA, J. a kol. Trestný zákon. Osobitná časť. Komentár. II. diel. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2011, str. 10. ISBN 9788074003943.

¹⁰ Tamtiež.

vykladať reštriktívne tak, že páchatel'ovi musí byť spravidla dokázaná kvalitnejšia príprava alebo aspoň dlhodobejšia plánovitosť k úmyselnému usmrteniu.“¹¹ Vopred uvážená pohnútka sa teda posudzuje v každom prípade individuálne, podľa skutkových okolností daného prípadu a v praxi je náročné nakresliť presné hranice medzi vraždou a úkladnou vraždou. Konanie páchatel'a, ktorý vykoná eutanáziu však takmer spravidla bude možné podriaďiť pod skutkovú podstatu úkladnej vraždy, a to z toho dôvodu, že vykonanie tohto úkonu spravidla vyžaduje istú mieru plánovitosti, a to napríklad prípravu prostriedkov alebo komunikáciu s pacientom, ktorý o eutanáziu žiada a následné vytvorenie vôle páchatel'a jeho želanie splniť.

Akt eutanázie môže byť vykonaný napríklad aj rodinným príslušníkom alebo známym pacienta, ktorý skutok zrealizuje z ľútosti, v snahe pacientovi pomôcť alebo zabrániť jeho bolesti. V tomto prípade v závislosti od skutkových okolností, ak by páchatel' konal v afekte ovplyvnený momentálnou situáciou, napríklad po počutí pacientových výkrikov od bolesti alebo jeho prosieb o ukončenie jeho trápenia, mohli by sme trestný čin kvalifikovať aj ako vraždu podľa § 145 TZ. Zároveň však eutanázia môže byť vykonaná aj zdravotníckym pracovníkom, ktorý mnohokrát lepšie disponuje potrebnými vedomosťami alebo prostriedkami, ktoré sú k skráteniu života pacienta potrebné. V tomto kontexte je však potrebné poukázať aj na fakt, že podľa výkladových pravidiel uvedených v TZ je eutanázia uskutočnená lekárom alebo iným zdravotníckym pracovníkom dokonca znakom kvalifikovanej skutkovej podstaty, a to konkrétne (ak by išlo o úkladnú vraždu) podľa § 144 ods. 2 písm. c) TZ – závažnejším spôsobom konania, ktorým je podľa § 138 písm. h) TZ porušenie dôležitej povinnosti vyplývajúcej z páchatel'ovho zamestnania, postavenia alebo funkcie alebo uloženej mu podľa zákona. Taktiež môžeme uvažovať nad uplatnením kvalifikačného znaku „na chránenej osobe“ v § 144 ods. 2 písm. d) TZ, pričom chránenou osobou je podľa § 139 ods. 1 písm. f) TZ aj chorá osoba.¹² V tomto prípade hrozí páchatel'ovi trest odňatia slobody v trvaní 25 rokov až doživotie¹³, ktorý môže byť modifikovaný iba prípadným mimoriadnym znížením trestu podľa § 39 ods. 3 písm. b) TZ a to na trest nie kratší než 8 rokov. Samozrejme, mimoriadne zníženie trestu je fakultatívnym rozhodnutím súdu, na ktoré neexistuje žiadny právny nárok a v danom

---

¹¹ Tamtiež.

¹² V kontexte núdzového stavu vyhláseného počas pandémie ochorenia COVID-19, ak by napríklad ošetrujúci zdravotnícky personál vyhovel žiadosti pacienta napojeného na dýchacie prístroje o odpojenie, prichádza do úvahy aj aplikácia kvalifikačného znaku „za krízovej situácia“ podľa § 144, resp. § 145 ods. 3 písm. c) TZ.

¹³ Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, § 144 ods. 2 písm. c) TZ.

prípade by prichádzalo do úvahy len v niektorých prípadoch v závislosti od konkrétnych okolností. Na splnenie podmienok pre mimoriadne zníženie trestu by súd musel mať zato, že vzhľadom na okolnosti prípadu alebo vzhľadom na pomery páchatel'a by použitie trestnej sadzby odňatia slobody ustanovenej zákonom bolo pre páchatel'a neprimerane prísne a že možno účel trestu dosiahnuť i trestom kratšieho trvania.¹⁴

2. Asistovaná samovražda z pohľadu slovenského právneho poriadku

Asistovaná samovražda sa na rozdiel od eutanázie vyznačuje tým, že smrteľne alebo ťažko chorý pacient požiada o pomoc inú osobu, ktorá nejakým spôsobom zabezpečí, aby mohol byť akt usmrtenia vykonaný, ale ku konkrétnej realizácii tohto aktu pristupuje pacient samotný. V tomto prípade nejde výlučne o konanie inej osoby, ktorá by usmrtenie pacienta kauzálnie zapríčinila, ale o prípad, kedy pacient požiada o pomoc s ukončením jeho života, pretože z rôznych príčin (najmä zdravotných) takýto akt nedokáže vykonať sám. Môže sa takto uskutočniť napríklad poskytnutím látky, ktorú si pacient sám podá alebo iným konaním, ktoré zjednodušuje postup pacienta smerujúci k ukončeniu jeho života. Špeciálnou kategóriou asistovanej samovraždy je tzv. lekárske asistovaná samovražda, kde sa vyskytuje špeciálny subjekt, a to zdravotnícky pracovník. „*Lekárska asistencia pri samovražde predstavuje pomoc spočívajúcu v zaobstaraní, prichystaní, pripravení či podaní prostriedkov alebo sprostredkovaní látky alebo zariadenia, či vytvorenia prostredia na pacientovo sebausmrtenie, prípadne v poučení o užití prostriedkov alebo látok.*“¹⁵

Konanie páchatel'a v tomto prípade môže spravidla naplniť skutkovú podstatu trestného činu účasti na samovražde, pričom však pod skutkovú podstatu tohto trestného činu možno zahrnúť aj iné konanie, než len akt asistovanej samovraždy. Pri účasti na samovražde môže totiž konanie páchatel'a „*okrem pomoci spočívať aj v pohnutí k takému konaniu, prípadne vo vykonaní úkonu, ktorého charakter sa odlišuje od úkonu zdravotnej starostlivosti (napr. zaobstaranie zbrane).*“¹⁶ V závislosti od konania zdravotníckeho pracovníka, prípadne inej pomocnej osoby

¹⁴ Tamtiež, § 39 ods. 1 TZ.

¹⁵ BELEŠ, A., 2017. Niektoré aspekty účasti na samovražde a komparácia právnych úprav vo vybraných krajinách. In: Acta Facultatis Iuridicae Universitatis Comenianae, 2017. [online]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, s. 5. ISSN 2729-8027. Dostupné na internete: <https://afi.flaw.uniba.sk/index.php/AFI/issue/view/21/20>.

¹⁶ Tamtiež.

sa rozlišuje aj závažnosť spáchaného skutku. V prípade ak zdravotnícky pracovník aktívne koná, napríklad podaním smrteľnej látky pacientovi na jeho žiadosť (napríklad vloženie smrteľnej dávky lieku pacientovi do úst), ide o eutanáziu, ktorá sa v slovenskom právnom poriadku kvalifikuje ako vražda, prípadne úkladná vražda. Ak zdravotnícky pracovník, prípadne iná osoba poskytne pacientovi prostriedky, ktoré sám využije k ukončeniu svojho života, kvalifikujeme skutok ako trestný čin účasti na samovražde podľa § 154 TZ.¹⁷ Odlišnosť spočíva aj v dĺžke trvania trestu odňatia slobody, ktorý pri účasti na samovražde predstavuje narozdiel od úkladnej vraždy alebo vraždy „iba“ 6 mesiacov až tri roky.¹⁸

3. Rozhodovacia prax Európskeho súdu pre ľudské práva

Otázkami legalizácie, resp. dekriminalizácie inštitútov asistovanej samovraždy a eutanázie sa vo viacerých prípadoch zaoberal aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). V daných rozhodnutiach môžeme postupom času vnímať viac sa rozvíjajúce liberálne tendencie, avšak samotná podstata otázky, či je asistovaná samovražda alebo eutanázia v modernej spoločnosti javom žiadaným alebo nežiadaným sa ESLP priveľmi nezaoberal. Vo väčšine prípadov súd posudzoval iba otázku prípustnosti tvrdených zásahov do práv, ktoré sú chránené Dohovorom, avšak podmienky, ktoré stanovuje vnútroštátna legislatíva pre úpravu prípustnosti daných inštitútov ponecháva na slobodnom rozhodnutí danej krajiny. Napriek tomu považujeme za dôležité spomenúť aspoň niektoré míľniky v rozhodovacej činnosti ESLP pre poskytnutie lepšieho kontextu pre čitateľa.

3.1 Prípady Pretty vs. Spojené Kráľovstvo¹⁹

Prípady Pretty vs. Spojené Kráľovstvo bol prvým dôležitým prípadom v tejto oblasti, ktorým sa ESLP zaoberal. K rozhodnutiu súd dospel v roku 2002. Sťažovateľkou bola v danom prípade 43-ročná pani Diana Pretty. Trpela progresívnym neurodegeneratívnym ochorením motorických neurónov, ktoré súvisí s postupným ochabovaním svalov. Toto

¹⁷ BELEŠ, A., 2017. Niektoré aspekty účasti na samovražde a komparácia právnych úprav vo vybraných krajinách. In: Acta Facultatis Iuridicae Universitatis Comenianae, 2017. [online]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, s. 3 – 21. ISSN 2729-8027. Dostupné na internete: <https://afi.flaw.uniba.sk/index.php/AFI/issue/view/21/20>.

¹⁸ Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, § 154.

¹⁹ Pretty proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 2346/02, rozsudok z 29. apríla 2002.

ochorenie nie je liečiteľné, súčasná medicína ho nedokáže ani zvrátiť a ani zmierniť. Stav žiadateľky dospel do pokročilého štádia a na život jej ostávalo iba niekoľko týždňov. Bola ochrnutá od krku nadol a takmer nedokázala hovoriť, výživu prijímala iba cez trubicu, ale jej mentálne schopnosti neboli chorobou ovplyvnené. Jej mentálna kapacita ostala nedotknutá, a preto bola plne schopná robiť vlastné rozhodnutia. Jej priáním bolo ukončiť svoj život v úsilí vyhnúť sa trápeniu a strachu z udusenía ale vzhľadom na jej fyzickú kondíciu nemohla tento krok urobiť bez pomoci tretej osoby. Požiadala preto o pomoc manžela, ktorý bol ochotný jej prianie splniť, avšak podľa anglického práva by za takýto akt znášal následky podľa anglického zákona o samovražde.²⁰

Vo svojej sťažnosti tvrdila, že absolútny zákaz asistovanej samovraždy a eutanázie vnútroštátnym právom porušuje jej práva ustanovené v článkoch 2, 3, 8, 9 a 14 Dohovoru. Podľa nej článok 2 Dohovoru nechráni iba právo na život, ale taktiež právo voľby žiť alebo zomrieť. Čo sa týka článku 3 Dohovoru, sťažovateľka argumentovala tým, že trápenie, ktoré jej spôsobovala choroba sa dá prirovnať k „neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu“, a preto má štát pozitívny záväzok ju od tohto utrpenia uchrániť, najmä z dôvodu, že jej smrti sa už tak či tak nedá nijak medicínsky zabrániť. Článok 8 Dohovoru napadla pre nemožnosť plne realizovať svoje právo na sebaurčenie, ktoré podľa nej zahŕňa aj právo na rozhodovanie o svojom tele podľa vlastného uváženia, čo zahŕňa aj právo vybrať si kedy a ako zomrieť v súlade s jej predstavami.²¹ Ďalej sa odvolávala na článok 9, kde namietala, že zákazom asistovanej samovraždy je porušené jej právo prejaviť svoje presvedčenie a pod článkom 14 tvrdila, že tento zákaz je diskriminujúci voči ľuďom, ktorí kvôli handicapu nie sú schopní spáchať samovraždu bez pomoci, pričom telesne zdatné osoby si podľa vnútroštátneho práva na rozdiel od nich môžu uplatniť právo na smrť.²²

Súd v tomto prípade pri svojom rozhodovaní dospel k viacerým veľmi dôležitým a zároveň zaujímavým záverom. Po prvé: „Článok 2 Dohovoru sa zameriava výlučne na ochranu života a štáty majú iba povinnosť chrániť život. Právo na život však v sebe nezahŕňa aj právo na smrť. Predmetný článok nemôže byť bez toho, žeby bolo prekrútené jeho znenie, interpretovaný tak, že udeľuje diametrálne odlišné právo zomrieť, ani nemôže vytvoriť právo na sebaurčenie v tom zmysle,

²⁰ DOLEŽAL, A.: Eutanázie a rozhodnutí na konci života. Právni aspekty. Praha: Academia, 2017, s. 54-56. ISBN 978-80-200-2687-3.

²¹ ČAHOJOVÁ, K. – MURÁŇOVÁ, M.: Eutanázia a asistovaná samovražda z pohľadu judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. In: Justičná revue, roč. 66, 2014, č. 2, s. 234. ISSN 1335-6461.

²² Pretty proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 2346/02, rozsudok z 29. apríla 2002.

že by jednotlivcovi udeľoval právo zvoliť si smrť radšej než život.²³ V súvislosti s porušením článku 3 Dohovoru súd dospel k záveru, že: „porušenia tohto článku zahrňujú iba skutočné ublíženie na tele alebo intenzívne fyzické či psychické utrpenie. Utrpenie spôsobené prirodzene existujúcim ochorením, či už fyzické alebo psychické, môže spadať do pôsobnosti článku 3 Dohovoru len tam, kde existuje riziko, že bude zvýšené určitým zaobchádzaním, ktoré vyplýva napr. z podmienok väzby, vyhostenia alebo iných opatrení, za ktoré môžu byť zodpovedné štátne orgány.“²⁴ Posledným dôležitým výrokom v tomto rozhodnutí bola interpretácia článku 8 Dohovoru, ktorý upravuje právo na ochranu súkromného života. V zmysle judikatúry je zásah do tohto práva odôvodnený len v prípadoch, keď spĺňa podmienky testu proporcionality. Zásah teda musí byť primeraný, musí sledovať legitímny cieľ, musí byť nevyhnutný v demokratickej spoločnosti a vykonaný v súlade so zákonom. Každý štát má podľa súdu právomoc podľa svojho uváženia regulovať činnosti, ktoré by mohli predstavovať nebezpečenstvo pre iné osoby pomocou trestného práva. Čím vyšší zásah do právom chránenej hodnoty hrozí (v tomto prípade práva na život), tým viac prevláda ochrana verejného zdravia alebo bezpečnosti voči princípu osobnej autonómie.²⁵ „ESLP preto dospel k záveru, že všeobecný zákaz asistovanej samovraždy nie je neprimeraný cieľu ochrany života a v záujme ochrany práv iných ho možno považovať za nevyhnutný v demokratickej spoločnosti.“²⁶

3.2 Prípád Haas vs. Švajčiarsko²⁷

Pán Haas, ktorý bol švajčiarskym občanom trpel závažnou bipolárnou poruchou osobnosti, pričom tvrdil, že kvôli tomuto handicapu nie je schopný žiť svoj život dôstojným spôsobom. Na rozdiel od pani Pretty však bol schopný sám spáchať samovraždu, a teda nepotreboval asistenciu tretej osoby. Avšak pokiaľ išlo o spôsob sebausmrtenia, mal zato,

---

²³ Tamtiež.

²⁴ Tamtiež.

²⁵ VRÁBLOVÁ, M., ZEMAN, Ž., 2019. K niektorým aspektom problematiky eutanázie. In: MARKOVA, V. ed., 2019. *Aktuálne otázky trestného práva v teórii a praxi. Zborník príspevkov zo 7. roč. interdisciplinárnej celoštátnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou.* [online]. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, s. 105 – 135. ISBN 978-80-8054-812-4. Dostupné na internete: <https://www.akademiapz.sk/akademia/katedry/katedra-trestneho-prava/vedecko-vyskumna-cinnost>.

²⁶ ČAHOJOVÁ, K. – MURÁŇOVÁ, M.: Eutanázia a asistovaná samovražda z pohľadu judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. In: *Justičná revue*, roč. 66, 2014, č. 2, s. 236. ISSN 1335-6461.

²⁷ Haas proti Švajčiarsku, sťažnosť č. 31322/07, rozsudok z 21. januára 2011.

že jediná rýchla a bezbolestná smrť môže byť uskutočnená iba podaním látky zloženej z barbiturátov, a preto žiadal o lekársky predpis na túto látku. V tomto prípade sa teda ESLP primárne zaoberal otázkou, či je porušením článku 8 Dohovoru (práva na súkromný život) skutočnosť, že osoba, ktorá chce na základe vlastnej vôle slobodne spáchať samovraždu je obmedzená podmienkami, ktoré sa týkajú prístupu k smrteľnej látke, ktorá by zaručila bezbolestnú smrť bez rizika zlyhania.²⁸

Napriek tomu, že v tomto prípade ESLP pripustil existenciu akéhosi práva na samovraždu, na druhej strane poprel existenciu práva na asistovanú samovraždu, ktoré by vyplývalo z Dohovoru a bolo by zaručené štátom. Vo výroku rozhodnutia súd potvrdil existenciu „*práva jednotlivca rozhodnúť sa, ako a kedy ukončiť svoj život, za predpokladu, že sa tento jednotlivec dokáže rozhodnúť sám.*“²⁹ V tomto ohľade je prijatie primeraných opatrení štátom jedným z aspektov práva na rešpektovanie súkromného života podľa článku 8 Dohovoru.³⁰ Existencia práva na samovraždu má podliehať dvom podmienkam, pričom jedna je spojená so slobodnou vôľou dotknutej osoby a druhá súvisí s jej schopnosťou podniknúť primerané opatrenia. Druhá podmienka je daná, ak právo na samovraždu môže uplatniť samotná dotknutá osoba.

Súd v rozhodnutí tiež pripomenul, že Dohovor je potrebné chápať ako celok, a preto je potrebné zamerať sa najmä na článok 2, ktorý chráni právo na život. Súd poznamenal, že drvivá väčšina členských štátov prikladá väčšiu váhu ochrane života jednotlivca než právu na ukončenie života a konštatoval, že rešpektovanie práva na život núti v každom prípade vnútroštátne orgány zabrániť osobe v ukončení života, ak sa jej rozhodnutie neprijme slobodne a s plným vedomím.³¹

3.3 Prípád Gross vs. Švajčiarsko³²

V roku 2013 nastal v rozhodovacej praxi ESLP určitý obrat k liberálnejším tendenciám, čo sa prejavilo práve v danom prípade. Gross vs. Švajčiarsko je prvým rozhodnutím, v ktorom ESLP vyslovil, že považuje postoj členského štátu k asistovanej samovražde za nezlučiteľný s článkom 8 Dohovoru.³³ Tento prípad teda otvoril dvere konkrétne-

²⁸ Tlačová správa ESLP o rozhodnutiach vo veciach konca života vo vzťahu k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, 2019. [online]. Dostupné na: https://www.echr.coe.int/Documents/FS_Euthanasia_ENG.pdf.

²⁹ Haas proti Švajčiarsku, sťažnosť č. 31322/07, rozsudok z 21. januára 2011.

³⁰ Tamtiež.

³¹ Tamtiež.

³² Gross proti Švajčiarsku, sťažnosť č. 67810/10, rozsudok zo 14. mája 2013.

³³ *Gross v Switzerland: the Swiss regulation of assisted suicide infringes Article 8 ECHR*. In: Strasbourg observes, 2013. [online]. Dostupné na: <https://strasbourgobservers.com/2013/06/26/>

mu použitiu článku 8 Dohovoru v prípadoch týkajúcich sa asistovanej samovraždy bez toho, aby to znamenalo uznanie „práva na smrť“.

Sťažnosť sa týkala takmer 80-ročnej pani Gross, ktorá sa nedokázala zmieriť so svojou starobou, a preto už dlhšie vyjadrovala vôľu ukončiť svoj život. Sťažovateľka tvrdila, že je „postupom času stále krehkejšia“ a nebola ochotná „naďalej trpieť úpadkom svojich fyzických a duševných schopností.“³⁴ Netrpela žiadnou vážnou ani smrteľnou chorobou, no napriek tomu sa už v minulosti pokúsila spáchať samovraždu a po neúspechu sa rozhodla ukončiť svoj život smrteľnou dávkou barbiturátov, čo švajčiarska legislatíva nezakazovala. Preto požiadala o lekárske predpis štyroch praktických lekárov, ani jeden jej však nevyhovел z dôvodu obáv o svoju povesť alebo z prípadných súdnych sporov. Súd sa v prípade zaoberal predovšetkým otázkou, či štát poskytol dostatočné usmernenia vymedzujúce, či sú praktickí lekári oprávnení vydať lekárske predpis osobe v stave žiadateľky, a ak áno, za akých okolností. Želanie sťažovateľky získať na predpis smrteľnú dávku barbiturátov spadalo podľa rozhodnutia do práva na súkromie, teda pod článok 8 Dohovoru. Záverom rozhodnutia bolo, že vo švajčiarskej legislatíve neexistuje dostatočne jasne a zrozumiteľne formulované pravidlo, ktoré by sa týkalo podmienok vydania takéhoto predpisu pokiaľ ide o osobu, ktorá nie je v terminálnom štádiu svojho ochorenia alebo netrpí neznesiteľnými bolesťami. V takýchto prípadoch bolo totiž vydanie receptu švajčiarskou legislatívou povolené.³⁵ Zaujímavým faktom v tomto prípade bolo aj konštatovanie, že EŠLP sa nebude zaoberať otázkou, či je správne alebo nesprávne pani Gross smrteľnú dávku predpísať, keďže takéto posúdenie spočíva na štáte samotnom a na vnútroštátnej legislatíve.³⁶

Traja zo siedmich sudcov pripojili k rozhodnutiu Gross vs. Švajčiarsko svoje nesúhlasné stanovisko, kde tvrdili, že švajčiarska legislatíva je v tomto smere jasná a dostatočná, a tak prípad poputoval na rozhodnutie veľkému senátu. Ten však žiadne nové argumenty nepriniesol, a to z toho dôvodu, že švajčiarske úrady medzičasom infor-

---

gross-v-switzerland-the-swiss-regulation-of-assisted-suicide-infringes-article-8-echr/.

³⁴ European Court of Human Rights, 2013. *Information Note on the Court's case-law, No. 163*. [online]. Dostupné na: https://www.echr.coe.int/documents/clin_2013_05_163_eng.pdf.

³⁵ VRÁBLOVÁ, M., ZEMAN, Ž., 2019. K niektorým aspektom problematiky eutanázie. In: MARKOVA, V. ed., 2019. *Aktuálne otázky trestného práva v teórii a praxi. Zborník príspevkov zo 7. roč. interdisciplinárnej celoštátnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*. [online]. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, s. 105 – 135. ISBN 978-80-8054-812-4. Dostupné na internete: <https://www.akademiapz.sk/akademia/katedry/katedra-trestneho-prava/vedecko-vyskumna-cinnost>.

³⁶ Tamtiež.

movali súd o sťažovateľkinom úmrtí, ktoré nastalo ešte v roku 2011, a to práve prostredníctvom inštitútu asistovanej samovraždy.

4. „Revolučné“ rozhodnutie Ústavného súdu v Rakúsku

V roku 2019 sa otázkou dekriminalizácie asistovanej samovraždy zaoberal aj rakúsky ústavný súd v prípade štyroch sťažovateľov, z ktorých dvaja odôvodňovali svoju žiadosť svojimi ťažkými a nevyliciteľnými chorobami.³⁷ Sťažovatelia tvrdili, že si z vlastnej vôle na základe svojej plnej spôsobilosti na právne úkony vybrali asistované umieranie v krajine, v ktorej je tento úkon legálny (najmä vo Švajčiarsku), ale pre zníženu mobilitu svoj presun do inej krajiny nedokážu uskutočniť bez pomoci ďalšej osoby. Tretí sťažovateľ, rovnako ťažko chorý avšak v počiatočnom štádiu svojej choroby tvrdil, že v prípade zhoršenia jeho zdravotného stavu nechce zostať odkázaný na pomoc iných osôb alebo dostať sa do stavu tzv. „duševného súmraku“ po podávaní vysokých dávok liekov proti bolesti.³⁸ Tento sťažovateľ bol v roku 2018 dokonca právoplatným rozsudkom súdu uznaný za vinného za zločin pomoci pri samovražde podľa § 78 rakúskeho trestného zákona (StGB), kedy na žiadosť svojej manželky, ktorej bola diagnostikovaná rakovina, pomohol k ukončeniu jej života jej vlastnou rukou. Štvrtý sťažovateľ odôvodňoval prípustnosť svojej žiadosti odkazom na svoju odbornú činnosť ako praktický lekár a odborník na anestéziológiu a intenzívnu starostlivosť, pri ktorej sa často stretával s prianím pacientov o asistované umieranie alebo aktívnu eutanáziu, ktoré nie je schopný splniť bez toho, aby bol zodpovedný za následky, ktoré takému konaniu priznáva trestné právo alebo disciplinárne predpisy.³⁹

Vo svojej žiadosti sťažovatelia tvrdili, že *„frekvencia samovrážd a pokusov o samovraždu v Rakúsku ukazuje, že § 78 Trestného zákona (StGB) nie je formulovaný tak, aby zmysluplne prispieval k preven-*

---

³⁷ Podobnou otázkou sa na začiatku roku 2020 zaoberal aj nemecký ústavný súd, ktorý v rozhodnutí asistovanú samovraždu nielen dekriminalizoval, ale dokonca ju označil za základné ľudské právo. *„Všeobecné právo na sebaurčenie zahŕňa aj právo na smrť podľa vlastného určenia. Toto právo zahŕňa slobodu vziať si vlastný život a prípadne sa uchýliť k pomoci, ktorú na tento účel dobrovoľne poskytnú tretie strany. Vtedy, keď sa pri uplatňovaní tohto práva jednotlivec rozhodne ukončiť svoj vlastný život, pričom dospel k tomuto rozhodnutiu na základe toho, ako osobne definuje kvalitu života a zmysluplnú existenciu, musí jeho rozhodnutie štát a spoločnosť v zásade rešpektovať ako akt autonómneho sebaurčenia.“* – Bundesverfassungsgericht, Press Release No. 12/2020, 26 February 2020.

³⁸ Verfassungsgerichtshof Freyung 8, A-1010 Wien, 139/2019-71, 11. December 2020.

³⁹ Tamtiež.

*cii samovrážd. Naopak, zákaz v ňom obsiahnutý iba núti trpiace ľudské bytosti ocitnúť sa v ponižujúcich situáciách alebo sa rozhodnúť pre asistovanú smrť v inej krajine, čo často znamená, že osoby, ktoré im pomáhajú tým páchajú trestný čin. Ak je potrebné túto cestu do inej krajiny absolvovať osamote, je dotknutá osoba nútená čas svojej smrti naplánovať tak, aby bola stále fyzicky schopná tento proces podstúpiť.*⁴⁰ Sťažovatelia okrem toho tvrdili, že povinnosť štátu zakázať asistované umieranie alebo povinnosť jednotlivca „žiť a trpieť“ nemožno odvodiť z článku 2 ani článku 8 práv Dohovoru a ani z iného základného práva, pričom právo jednotlivca na sebaurčenie má v každom prípade prednosť pred povinnosťou ochrany života štátom. Podľa nich je dekriminalizácia asistovaného umierania vhodnejším spôsobom, ako znížiť počet samovrážd, ako ukazujú aj príklady z iných krajín, a tým viac prispievajú k ochrane ľudského života, než zákaz asistovanú smrť vykonať.⁴¹

Rozhodnutie prinieslo významnú zmenu v § 78 StGB, ktorý znel nasledovne: „Každý, kto prinúti inú osobu, aby sa zabila, alebo jej v tom pomôže, bude potrestaný odňatím slobody na šesť mesiacov až päť rokov.“⁴² Ústavný súd v tomto prípade judikoval, že „fráza „alebo jej v tom pomôže“ sa pokladá za protiústavnú.“⁴³ Odôvodnenie tohto rozhodnutia spočívalo vo viacerých argumentoch. Ústavný súd argumentoval, že „medzi lekárskou vedou a zákonom by mal existovať konsenzus, že opatrenia, ktoré iba predlžujú proces umierania, nezodpovedajú požiadavkám svedomitej starostlivosti ani zásade konať v najlepšom záujme pacienta.“⁴⁴ Pri rozhodovaní sa súd zaoberal aj vybranými rozsudkami EŠLP, kde vyzdvihol napríklad už vyššie spomínané rozhodnutie Haas vs. Švajčiarsko, kde súd konštatoval, že „právo jednotlivca rozhodnúť sa, akým spôsobom a v akom čase ukončí svoj život, za predpokladu, že sa jednotlivec môže slobodne rozhodnúť a podľa toho konať, je jedným z aspektov práva na rešpektovanie súkromného života v zmysle článku 8 Dohovoru. Podľa názoru EŠLP musí byť toto právo zaručené spôsobom, ktorý nie je iba teoretický alebo iluzórny.“⁴⁵

Z dôvodu, že v štátoch, ktoré sú zmluvnými stranami Dohovoru, existujú značné rozdiely, a teda v tejto otázke neexistuje jasný konsenzus, EŠLP podľa rakúskeho ústavného súdu v konečnom dôsledku uznáva, že štáty majú široký priestor pre vytvorenie vlastných podmienok týkajúcich sa práva jednotlivca slobodne sa rozhodnúť, kedy

⁴⁰ Verfassungsgerichtshof Freyung 8, A-1010 Wien, 139/2019-71, 11. December 2020.

⁴¹ Tamtiež.

⁴² Strafgesetzbuch (StGB), § 78.

⁴³ Verfassungsgerichtshof Freyung 8, A-1010 Wien, 139/2019-71, 11. December 2020.

⁴⁴ Tamtiež.

⁴⁵ Tamtiež.

a ako ukončí svoj život. Ak krajina v tejto záležitosti zaujme liberálny prístup, EŠLP zastáva názor, že je potrebné prijať primerané opatrenia na predchádzanie jeho zneužívaniu. Právo na život chránené článkom 2 Dohovoru zaväzuje štáty predovšetkým k zavedeniu postupu, ktorý by zabezpečil, že rozhodnutie jednotlivca týkajúce sa ukončenia jeho života skutočne zodpovedá slobodnej vôli dotknutej osoby. „Právo na slobodné sebaurčenie, ako vyplýva z (rakúskej) ústavy, sa vzťahuje nielen na rozhodnutie a konanie osoby, ktorá je ochotná spáchať samovraždu, ale aj na právo tejto osoby využiť pomoc tretej strany (ktorá je ochotná poskytnúť takú pomoc). [...] Osoba, ktorá chce spáchať samovraždu, môže byť rôznymi spôsobmi závislá na pomoci inej osoby, aby mohla skutočne realizovať svoje vlastné rozhodnutie ukončiť svoj život zvolenými prostriedkami a má preto právo na realizáciu takéhoto rozhodnutia, a to zomrieť v dôstojnosti, a na tento účel musí mať možnosť využiť pomoc ochotnej tretej strany.“ Podľa názoru ústavného súdu môže zákaz samovraždy s pomocou tretej osoby predstavovať obzvlášť intenzívnu formu zásahu do práva jednotlivca na sebaurčenie. Pretože prípad, na ktorý sa vzťahuje druhá časť § 78 StGB, zakazuje asistovanú samovraždu bez výnimky, toto ustanovenie môže za určitých okolností prinútiť jednotlivca ukončiť svoj život ponižujúcim spôsobom, a v danej situácii už nemôže byť zaručená jeho ľudská dôstojnosť. Pokiaľ právny poriadok umožní dotknutej osobe dôstojne a na základe slobodného sebaurčenia v čase, ktorý si zvolí, ukončiť svoj život, môže to predĺžiť život tejto osoby, pretože sa necíti byť nútená ukončiť svoj život ponižujúcim spôsobom. Život dotknutej osoby sa preto nemusí skončiť priskoro, ak má možnosť ukončiť svoj život neskôr s pomocou tretej strany.⁴⁶ Rakúsky ústavný súd teda frázu „alebo jej v tom pomôže“ v § 78 StGB vyhlásil za protiústavnú a konštatoval, že „zákaz asistovanej samovraždy bez výnimky zbavuje jednotlivca práva rozhodnúť sa, kedy dôstojne ukončiť svoj život.“⁴⁷

Záver

V modernej demokratickej spoločnosti sa prikladá vysoká významnosť a ochrana práve právu na život. Tento trend môžeme vidieť v národnej aj medzinárodnej legislatíve, a rovnako aj v rozhodovacej praxi EŠLP, ktorý v prípadoch, ktoré sa týkali existencie práva na asistovanú samovraždu alebo eutanáziu vždy vyzdvihol ochranu života jed-

⁴⁶ Verfassungsgerichtshof Freyung 8, A-1010 Wien, 139/2019-71, 11. December 2020.

⁴⁷ Tamtiež.

notlivca ako dôležitejšiu a významnejšiu chránenú hodnotu. Čo sa týka trestného práva, jeho hlavným cieľom je ochrana spoločnosti, ochrana morálnych hodnôt, zachovanie poriadku v krajine a predchádzanie správania sa v spoločnosti, ktoré by mohlo iných jednotlivcov alebo celú spoločnosť ohrozovať. Preto sa aj porušenie alebo ohrozenie práva na život stretáva s najvyššími sankciami, ktoré sú v slovenskom trestnom práve hmotnom zakotvené. V tomto kontexte sa nám však naskytuje otázka, nakoľko má byť život človeka chránený, aby bola táto ochrana proporcionálna k jeho právu na sebaurčenie a slobode rozhodovať o vlastnom živote a koniec koncov aj o spôsobe, akým svoj život ukončí.⁴⁸ Aktuálne spoločenské trendy, kde rozvoj medicínskych technológií každodenne prispieva k predlžovaniu ľudského života vyvstáva otázka, kedy je udržiavanie pacienta pri živote pomocou podpory jeho vitálnych funkcií stále v jeho najlepšom záujme.

Podľa judikatúry EŠLP je právo na samovraždu právom, ktoré patrí pod právo na ochranu súkromia jednotlivca podľa článku 8 Dohovoru. Avšak v prípadoch, kedy je pacient síce spôsobilý slobodne sa rozhodnúť ukončiť svoj život, avšak z rôznych dôvodov už nedokáže toto rozhodnutie realizovať, vyvstáva otázka, či je právo na asistovanú samovraždu alebo eutanáziu súčasťou práva na samovraždu. EŠLP potvrdzuje, že nastavenie legislatívy týkajúcej sa týchto otázok spadá pod iniciatívu každej signatárskej krajiny, ktorá môže slobodne rozhodnúť o nastavení podmienok, pokiaľ sa tieto podmienky nepriečia niektorému z článkov Dohovoru. Na jednej strane sa teda nachádzajú krajiny, ako napríklad Švajčiarsko alebo Belgicko, ktoré asistovanú samovraždu a eutanáziu povoľujú, na druhej strane môžeme vidieť napríklad legislatívu slovenskú, ktorá tieto akty pokladá za trestné činy. Právo na asistovanú samovraždu a eutanáziu tak nepochybne ostáva nie len otázkou právnou, ale aj filozofickou a morálnou. Ako sa však rozhodnúť, čo je v demokratickej spoločnosti žiadané a čo nežiadané? Prispeje dekriminalizácia asistovanej samovraždy alebo eutanázie v jednotlivých krajinách k nárastu počtu ľudí, ktorí sa rozhodnú tento akt podstúpiť iba z dôvodu, že sa im naskytne jednoduchšia príležitosť takto urobiť? Rakúsky ústavný súd priniesol svojim rozhodnutím nový trend v danej tematike, ktorý má potenciál ovplyvniť vývinový trend rozhodovania súdov, nie len v okolitých krajinách, ale aj v Európskej únii ako celku. V odôvodnení svojho rozhodnutia rakúsky súd kon-

---

⁴⁸ BELEŠ, A., 2017. Niektoré aspekty účasti na samovražde a komparácia právnych úprav vo vybraných krajinách. In: *Acta Facultatis Iuridicae Universitatis Comenianae*, 2017. [online]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, s. 3 – 21. ISSN 2729-8027. Dostupné na internete: <https://afi.flaw.uniba.sk/index.php/AFI/issue/view/21/20>.

štatoval, že dekriminalizácia asistovanej samovraždy zaručuje ľudskú dôstojnosť a povedie k zníženiu počtu samovrážd, toto však uvidíme až časom, keď nazbierame dostatok empirických údajov nato, aby sme tak mohli s istotou tvrdiť. Bez ohľadu na prijatie akýchkoľvek opatrení je nepochybné, že nie je možné zredukovať počet samovrážd vo svete až na nulu. Ak je teda rozhodnutie ukončiť svoj život slobodné a v súlade s vôľou dotknutej osoby, malo by jej byť zabránené v realizácii tohto rozhodnutia iba z dôvodu, že tento akt sama fyzicky vykonať nedokáže? Je len otázkou času, kam sa bude legislatíva v tomto smere uberať a či sa niektoré krajiny začnú inšpirovať aj rozhodovaním rakúskeho alebo nemeckého ústavného súdu. Koniec koncov, ako tvrdia aj niektorí autori a filozofovia, bez práva na smrť sa právo na život mení iba na povinnosť žiť.

Použitá literatúra

1. BELEŠ, A., 2017. *Niektoré aspekty účasti na samovražde a komparácia právnych úprav vo vybraných krajinách*. In: Acta Facultatis Iuridicae Universitatis Comenianae, 2017. [online]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, s. 3 – 21. ISSN 2729-8027. Dostupné na internete: <https://afi.flaw.uniba.sk/index.php/AFI/issue/view/21/20>.
2. BURDA, E., ČENTÉŠ, J., KOLESÁR, J., ZÁHORA, J. a kol. *Trestný zákon. Osobitná časť. Komentár*. II. Diel. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2011. ISBN 9788074003943.
3. ČAHOJOVÁ, K. – MURÁŇOVÁ, M.: *Eutanázia a asistovaná samovražda z pohľadu judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva*. In: Justičná revue, roč. 66, 2014, č. 2. ISSN 1335-6461.
4. DOLEŽAL, A.: *Eutanazie a rozhodnutí na konci života. Právni aspekty*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2687-3.
5. European Court of Human Rights, 2013. *Information Note on the Court's case-law, No. 163*. [online]. Dostupné na: https://www.echr.coe.int/documents/clin_2013_05_163_eng.pdf.
6. Gross proti Švajčiarsku, sťažnosť č. 67810/10, rozsudok zo 14. mája 2013.
7. *Gross v Switzerland: the Swiss regulation of assisted suicide infringes Article 8 ECHR*. In: Strasbourg observes, 2013. [online]. Dostupné na: <https://strasbourgobservers.com/2013/06/26/gross-v-switzerland-the-swiss-regulation-of-assisted-suicide-infringes-article-8-echr/>.
8. Haas proti Švajčiarsku, sťažnosť č. 31322/07, rozsudok z 21. januára 2011.
9. Nález Ústavného súdu ČR z 18. mája 2001, sp. zn. IV. ÚS 639/2000.

10. Pretty proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 2346/02, rozsudok z 29. apríla 2002.
11. Strafgesetzbuch (StGB).
12. *Tlačová správa ESLP o rozhodnutiach vo veciach konca života vo vzťahu k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd*, 2019. [online]. Dostupné na: https://www.echr.coe.int/Documents/FS_Euthanasia_ENG.pdf.
13. Verfassungsgerichtshof Freyung 8, A-1010 Wien, 139/2019-71, 11. December 2020.
14. VRÁBLOVÁ, M., ZEMAN, Ž., 2019. K niektorým aspektom problematiky eutanázie. In: MARKOVA, V. ed., 2019. *Aktuálne otázky trestného práva v teórii a praxi. Zborník príspevkov zo 7. roč. interdisciplinárnej celoštátnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*. [online]. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave. ISBN 978-80-8054-812-4. Dostupné na internete: <https://www.akademiapz.sk/akademia/katedry/katedra-trestneho-prava/vedecko-vyskumna-cinnost>.
15. Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.